AJ-1434
M.A. (Final) Term End Examination, 2021-22
SANSKRIT (Paper-II) (ग्रंथ तथा चिंतक परम्परा)

Time : 3 hours] **[Maximum Marks : 100**

नोटः- *सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः। सर्वे प्रश्नाः समानाङ्काः।*

इकाई-I

1. 'काव्यस्यात्मा ध्वनिः' इति साधु विविच्यताम् । **20**

अथवा

अलंकारशास्त्रस्योत्पत्तिं तन्नामकरणञ्च विवेचयत्।

इकाई-II

2. अधस्तनेषु कश्चिद्वयोः व्याख्या कार्या :- **20**

(i) परक्रिया पुराकल्प इतिहास गतिर्द्विधा।
स्यादेकनायका पूर्वा द्वितीया बहुनायका।।

(ii) अल्पाक्षरमसन्दिग्धं साखद्विश्वतो मुखम्।
अस्तोभमनवद्यञ्च सूत्रं सूत्र कृतो विदुः।।

(iii) या दुग्धाऽपि न दुग्धेव कविदोग्धृभिरन्वहम्।
हृदि नः सन्निधत्तां सा सूक्तिधेनुः सरस्वती।।

(iv) इत्येष काव्यपुरुषः पुरा सृष्टः स्वयम्भुवा।
एवं विभज्य जानानः प्रेत्य चेह च नन्दति।।

इकाई-III

3. कमपि द्वयं व्याख्येयम् :- **20**

(क) द्विविधं शिष्यमाचक्षते यदुत बुद्धिमानाहार्यबुद्धिश्च.......।

(ख) 'उत्कर्षः श्रेयान्' इति यायावरीयः। स चानेकगुणं सन्निपाते भवति........।

(ग) 'बहुज्ञता व्युत्पत्तिः' इत्याचार्याः। सार्वतोदिक्का हि कविवाचः ....।

(घ) सततमभ्यास वशतः सुकवेः वाक्यं पाकमायाति। 'कः पुनरयं पाकः?' इत्याचार्याः।

इकाई-IV

4. कयोश्चिद्वयोः सप्रसंगं व्याख्या विधेयाः - **20**

(क) महाराष्ट्राश्रयां भाषां प्रकृष्टं प्राकृतं विदुः।
सागरः सूक्तिरत्नानां सेतुबन्धादि यन्मयम्।।

(ख) संस्कृतं सर्गबन्धादि प्राकृतं स्कन्धादि यत्।
ओसरादिरपभ्रंशो नाटकादि तु मिश्रकम्।।

(ग) अपादः पदसन्तानो गद्यमाख्यायिका कथा।
इति तस्य प्रभेदौ द्वौ तयोराख्यायिका किल।।

(घ) तैः शरीरं च काव्यानामलंकाराश्च दर्शिताः।
शरीरं तावदिष्टार्थ व्यवच्छिन्ना पदावली।।

इकाई-V

5. कतिसंख्यकाः औचित्यविचारभेदाः इति निरुप्य तेषामर्थाः प्रार्थनीयाः। **20**

अथवा

औचित्यं काव्यजीवितम् इति प्रमाणपुरस्सरं प्रतिपाद्यताम्।